

Uredništvo in upravnštvo
v Ljubljani, „Narodni dom“.Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo.
Oglasil po dogovoru.

UNIJA

Izhaja tedensko.

Naročnina: letno Din 48.—, poluletne

Din 24.—, četrtletno Din 12.—.

Za inozemstvo je dodati poštnino.

Štev. 37. Letnik I.

V Ljubljani, dne 12. oktobra 1923.

Posamezna številka 1 dinar.

Polom slovenske radikalije.

Slovenska radikalija šteje, kakor nam je vsem znano, le prav malo od vseh vetrov skupaj znešenih in od raznih strank privabljenih ljudi, ki niso prišli k stranki iz načelne prepričanja, temveč zato, ker so si od radikalije obetali polne žepe, razna korita, visoke časti ali kakšne druge dobrate. Vsi ti ljudje brez načel se spogledujejo ljubosumno in grdo sami med sabo, boječ se, da bi kak radikalski stric iz Beograda tega ali onega bolj prijazno pogledali kakor drugega. To se pravi: ne samo prijazno pogledali, ker na prijazne poglede same slovenski radikali tudi ne dajo mnogo, temveč bi se obenem s prijaznim pogledom pokazalo tudi kako korito ali korite ali vsaj nekaj temu podobnega.

Spočetka so kapale dobrate in velike obljube, potem samo obljube, a v zadnjem času — kakor da so v Beogradu pozabili na slovensko radikalijo. Bivši komunistični in socialistični zveličarji, ki so na lepe obljube postali preko noči iz proletarskih gromovnikov zagovorniki in propagatorji velekapitalistične radikalije, so postali mrki kakor nebo pred nevihto.

In prišla je nevihta. Slovenska radikalija, v kateri so vrhovni poglavarji ruvali drug proti drugemu, se je razcepila v dve plati, ki sta začeli boj druga proti drugi in od katerih vsaka hoče biti pravovernna NRS. Eno plat vodi Štefanović, ki je razkol povzročil, ta je torej krivovernna NRS, pravovernno plat pa vodijo dr. Ažman, dr. Lukan in dr. Zupančič. Te dni je izdal Štefanović v imenu glavnega tajništva NRS, iz katerega so ga sicer izključili, letake, na katerih neusmiljeno bije po radikalskih prvakah in odkriva vso gnilobo in korupcijo slovenske radikalije. Med drugim stoji na letaku, kako je dr. Ažman protestiral proti temu, da se vlačijo v NRS kmetje, delavci in sploh mali ljudje, češ, da je to stranka veleposestnikov in bogatinov.

Ta razcep slovenske radikalije se sploh čudno razvija. Pravovernni so heretike javno izključili, zapovedali vsem radikalskim organizacijam, prekiniti zveze z obema izključenima tajnikoma Štefanovićem in Podbevškom ter izvedli pravo hišno preiskavo pri omenjenih dveh. Štefanoviću so odnesli iz njegove mize razne spise.

Jadranska banka in njena stranka nimata sreče. Vse ogromne vsote, ki jih je vrgla Jadranska banka zato, da obdrži in razširi radikalijo v Sloveniji, so vržene v vodo. Danes imamo dve radikaliji, kajti podoba je, da si bo Štefanović obdržal dober del presekanega radikalskega paradiza. Sedaj je še vprašanje, kako bodo sodili beograjski botri. Mi delavci ne bomo šli ne z eno ne z drugo radikalijo, pa naj nas vabijo še s tako sladkimi besedami.

Tuje delavstvo v naših podjetjih.

Ne bomo se tukaj spuščali v podrobnejše razmotrivanje, ako in v koliko je v naših podjetjih potrebno tuje strokovno delavstvo in uradništvo, temveč le ugotavljamo, kar naše delavstvo in uradništvo povsod vidi in na lastnem hrbtu občuti, da imamo preveč tujcev.

Zlasti mnogo je zaposlenih tujcev v slovenskih, hrvatskih, vojvodinskih in bosanskih podjetjih. Dober del delavskega nezadovoljstva v raznih podjetjih izvira čisto bolj od tega nego od premajhnih plač. Krvava stavka v Plaškem, pri kateri sta bila dva delavca ubita in pet ranjenih, ni izbruhnila samo zaradi zahtev po povišanju plač, nego tudi iz mržnje proti tujim nastavljenecem, ki so neprimerno bolje plačani nego domačini in ki vrhu tega še ob vsaki priliki kažejo svoje zaničevanje do našega naroda. Dobijo se podjetja, v katerih je vse uradništvo in vse vodilnejše delavstvo skoro izključno iz inozemstva. Šikane tujih elementov napram našim ljudem na naši zemlji prav gotovo ne morejo roditi dobrih posledic.

Dočim imamo pri nas v Sloveniji med temi tujci le Nemce, imajo na Hrvaškem in v Vojvodini tudi Madžare in to v podjetjih, v katerih je udeležen nemški ali madžarski kapital. Vobče se vidi v takih podjetjih, da se protežirajo tuji nastavljenici, ne zato, ker so sposobnejši, nego zaradi tega, ker so na vodilnih mestih tujci, ki nastavljajo, seveda, najrajši svoje ljudi.

Le redkokdaj so pri pomanjkanju domače delovne sile res potrebni tuji strokovni delavci ali drugi nastavljenici. Da ta potreba v večini primer ne drži, vidimo iz tega, da imamo vedno mnogo nezaposlenega strokovnega delavstva, knjigovodij in drugega uradništva, medtem pa se v podjetjih na naši zemlji šopiri tujec, odjeda kruh našim ljudem ter vrhu tega še čisto mrzi naš jezik.

Iz železničarskih krogov.

V Spodnji Šiški nameravajo nekateri zopet oživeti nekdanje avstrijsko društvo za železničarje profesioniste. Čudno se nam zdi, kaj vleče tiste, ki so si nadeli nalogo agitatorjev za novo društvo, novo cepitev, novo brezpotrebno beganje, ker vemo, da prav dobro poznajo mišljenje naših vrlo narodnih in naprednih železničarjev profesionistov. Ti gotovo ne bodo podpirali, oziroma od mrtvih obujali bivših nemških in nemčurskih društev in se ne bodo dali zapeljati pod krinko, da je «strokovno».

Mi že vemo, žal, še preveč, kaj pomenijo takšne poizkusi. Danes, k koncu 5. leta obstoja Jugoslavije, imajo še vedno prvo besedo in so povsod v milosti prav tisti nemčurji in Nemci, kakor so jo imeli v rajni Avstriji. Seveda ne zaostajajo za temi priliznjeni in hinavski klerikalci, ki strižejo še na več oglov kakor samo na dva.

Poznamo tudi prav dobro današnjo koruptno radikalsko vlado in ne bomo pozabili nikdar tega, kako postopa z nami. Agitatorji za nov razdor poizkušajo tudi na ta način preslepiti naše profesioniste, da jim obljublajo založiti vse stroške za organizacijo. 1.) Odkod imajo denar za to? 2.) Kdo naj jim verjame in kaj mislijo, da ne znamo mi ničesar razsoditi, in da ne vemo, zakaj nastavljajo tako visoko članarino (10 Din mesečno), kakršne nima danes nobena poštena delavska organizacija!

Predobro poznamo radikalsko maslo. Obljube so mehke in nežne zato, da te jutri toliko bolj udarijo. Radikali nas zmerjajo, da smo «Švabi», a sami so hujši od «Švabov». Vprašamo samo to: po čigavi zaslugi pa je avanzirala cela vrsta radikalskih prijateljev Švabov, in kakšne zasluge so si ti stekli, da so bili na ne vemo čigavo priporočilo dekorirani? Ali morda zato, ker potiskajo domačine in narodno zavedne v stran? O, poznamo se dobro!

Svarimo vse pošteno misleče tovariše, naj se ne dajo motiti. Opozorite tudi druge, da imamo že svojo strokovno organizacijo «Unijo», ki združuje ne samo železničarje profesioniste, marveč vse stroke delavstva in ki bo znala vedno in povsod voditi in ščititi delavstvo. Edino, kar se zahteva od vsakega člana, je, da sodeluje vsakdo po svoji moči z nasveti, poročili o potrebah in zahtevah tovarišev, s pridobivanjem novih članov itd.

Tovariši, proč od nove organizacije in pridobivajte člane za «Unijo»!

Poizkus komunistične države pred 30 leti.

Mi že vemo, kako se je obnesel komunistični režim v Rusiji, kjer mora delavstvo bolj trdo delati za boren kruh nego v tako zvanih kapitalističnih državah. Znano je iz zgodovine še več takih komunističnih eksperimentov, ki pa so vsi doživeli fiasko. Evo primera:

Angleški pisatelj Lane je bil z dušo in telesom socialist. Živel je v Avstraliji in je bil eden glavnih voditeljev tamošnjega delavstva, kateremu je posvetil vse svoje znanje in svoje sposobnosti. V Avstraliji je pridigal svoje prepričanje, da je samo zasebna lastnina kriva vsega ubožstva in socialnih krivic. Že takrat je zahteval socializacijo vseh zasebnih podjetij. Prišel je pri tem na misel, da bi se v kakem še neobljudenem kraju dala ustanoviti komunistična država. Njegova ideja je kmalu našla več pristašev, ki so se leta 1893. izselili v Južno Ameriko, kjer so dobili brezplačno 450 tisoč oralov najrodovitnejše zemlje, ki je ni bilo treba niti gnojiti, a je po trikrat na leto dajala pridelke. Po pravilih, ki so jih vsi izseljenci odobrili in priznali, je bilo vse imetje, vse premoženje, orodje, dežela, živina, zemlja, denar, sploh vse, skupna last. Vsak izkupiček se mora enakomerno razdeliti, brez ozira na spol in

starost, poklic in opravilo, delo pa se mora vršiti po določenem redu.

Nadalje so pravila prepovedovala uživanje alkoholnih pijač, priznavala enakopravnost obeh spolov in ver.

Vrhovno vodstvo, brez katerega seveda je bilo vsako delo nemogoče, je prevzel Lane sam, dodeljena pa sta mu bila dva načelnika, ki sta, če je bilo treba, tudi s silo pripomogla k izvršitvi pravil in izdanih naredb. Že med potjo se je pokazalo, da popolnoma komunistično ne bo šlo. Zato je moral Lane takoj po prihodu na kopno proglasiti svetost zakona.

Dne 11. oktobra 1893. je bila kolonija, oziroma komunistična država, ustanovljena. Za vse odrasle je bil določen osemurni delovni čas. Pa že sam način razdelitve dela je zbujal med državljani veliko nezadovoljnost. Sodrugi, ki je osem ur delal v solnčni vročini na polju, se je hudoval nad pastirjem, ki je na konju pasel živino in se sprehajal v senci, ta zopet je bil prepričan, da ima učitelj mnogo lažji posel nego on itd. Hrano in stanovanje so imeli vsi enako. Nikdo ni bil zadovoljen s svojim delom, ki se mu je zdelo težje od onega, ki ga opravlja tovariš, in tako je povsod vladalo v kratkem času največje ogorčenje. Zemlja se je slabo obdelovala, dohodki so se vidno manjšali in nastopilo je v kratkem pomanjkanje živil in oblačil. Nikomur ni prišlo na misel, da bi podrl kos gozda in les prodal ter iz izkupička nabavil potrebna živila in druge potrebščine, ki jih sami niso pridelovali, ker se je vsakemu zdelo delo pretežno.

Tako sta zavist zaradi lažjega dela in sovraštvo proti lenuhom, ki so malo delali, a uživali iste pravice, imeli isto hrano in stanovanje, ubila vsako veselje do dela. Posledica tega je bila, da je država v kratkem obubožala in zabredla v dolgove. Vsi prej najbolj navdušeni komunisti so priznali, da je komunizem na papirju zelo čeden, v resnici pa neizvedljiv, ker je vsak, namesto da bi bil prost, šele večji suženj.

Končno je prišlo tako daleč, da je moral Lane, ki je državo ustanovil, pobegniti. Ostali so si zemljo in vse orodje, živino itd. razdelili in vsak je obdeloval svoj košček. Kmalu se je povrnilo v deželo zopet blagostanje, kajti sedaj ni delal vsak samo osem ur, ampak

dokler je bilo solnce na nebu. Gradili so si kar po vrsti čedne hiše in postali iz komunistov zopet navadni, zakonom in splošnemu družabnemu redu pokorni državljani. Še danes slovi ta pokrajina kot ena najboljših pokrajin, ki je ponosna na svoj kmečki stan, ki se je razvil iz nekdanj revolucionarnih komunistov.

Tudi v Rusiji bo prej ali slej prišlo do prav takšnega konca.

Dopisi.

IZ SPODNJE ŠIŠKE. Za proslavo rojstnega dne našega prestolonaslednika je bil določen dela prost dan kot narodni praznik za vse državne nameščence. Uslužbenci državne železnice smo dobili «dovoljenje» šele ob petih popoldne, da smemo praznovati ta narodni praznik. Naredba določa za vse narodne (državne) praznike, da se izplača državnim uslužbencem polna plača za te dni. Radikalna strahovlada pa se ne meni za nobeno naredbo, ki je v prid delavstva. In tako se je tudi ob tej priliki zgodilo, da so železničarjem odtrgali plačo za omenjeni državni praznik. Deputacija, ki je šla v Zagreb k direkciji, je dobila točno pojasnilo, da nima nihče pravice odtrgavati plače za ta dan in da bo posredovala v zmislu pritožbe, da dobe železničarji in profesoristi, kar jim gre po vsej pravici. Radovedni smo, ali se to tudi izvrši. Čudimo se, da jih ni nič sram, ko jih moramo vedno in vedno opozarjati na njihove dolžnosti. Priporočamo gg. radikalom manj natančnosti, kjer je ni treba, t. j. pri šikaniranju delavstva, in več natančnosti, kjer je to njihova dolžnost!

IZ BOREC PRI KRIŽEVCIH. Meseca septembra je zmanjkal gonilni jermen v naši opekarni. Takoj so osumili naše tovariše, ki stanujejo v tovarniških stanovanjih in začeli tajno preiskavo, ki pa ni dovedla do nikakega rezultata. Je pa tudi čisto naravno, da ne najdejo tatu, ker ga iščejo tam, kjer ga ni. Svečevali bi našim briltnim gospodom, naj pogledajo kam drugam, ako hočejo na vsak način najti jermen, nas pa naj puste v miru. Prepovedujemo vam, dolžiti nas direktno ali indirektno. Če se bo še kaj takega zgodilo, si bomo znali poiskati primerno zadoščenje. — Več delavcev.

Naši zapiski.

+ **Kulukarji rohnijo.** Klerikalno časopisje se na vse načine oteplje napram očitkom od strani naprednega časopisja, da nas je klerikalna stranka s svojo zavoženo politiko osrečila z radikalskim režimom in da je radi tega tudi sokriva vsega zla, ki prihaja na nas od radikalije. Vse to otepanje in rohnenje klerikalnega časopisja pomeni le, da hočejo klerikalci z glasnim vpitjem prekričati resnico in svoje podeželske somišljenike, ki se upirajo njihovi politiki, obdržati še nadalje na vrvi. Ali so klerikalci krivi ali ne, nam pove nastopni odlomek iz tako zvanega Markovskega protokola: Zastopniki Hrvatske republikanske seljačke stranke, Slovenske ljudske stranke in Jugoslovanske muslimanske organizacije v narodni skupščini bodo omogočili izvolitev začasnega predsednika narodne skupščine in **sestavo samoradikalne vlade.** Zagreb, 13. aprila 1923. Podpisant: Marko Guričić, Stjepan Radić, dr. Janko Brejc, Fran Smodej s. r. — Druga dokaza menda ni treba.

+ **Nove takse.** Narodna skupščina je te dni z glasovi radikalcev, Nemcev in Turkov sprejela zakon o povišanju taks in pristojbin. S tem zakonom bodo prizadeti najbolj ravno nepremožni sloji. Naša radikalna vlada nam pripravlja samo bremena, od katerih pa vidimo prav malo koristi. Povišani davki, kuluk, povišana železniška tarifa, povečane takse in — kmalu bo zopet prišlo kakšno drugo povišanje.

Doma in po svetu.

* **Tretja obletnica koroškega plebiscita** je bila 10. t. m. Slovenski Korošci so se pred tremi leti odločili za Avstrijo. Niso storili tega popolnoma po lastnem prepričanju, temveč največ iz strahu pred nemškimi maščevanjem in pa radi tega, ker smo bili mi bolj zaspani nego Nemci, ki so Korošcem znali lepo pihati na srce. Našo zaspanost v koroškem vprašanju smo pokazali že takoj po preobratu, ko nas je takratna pokrajinska uprava «troštala», da nam Koroške pač ni treba zasesti, ker nam jo bodo zavezniki prinesli sami na krožniku. Izguba Koroške je

R. S.:

Kazen.

XI.

Nekega dne je prišlo nenavadno veliko vojaštva v mesto. Vse hiše, vsi hlevi, vse pristave so bile zasedene, mnogo pa jih je prenočevalo kar zunaj v šotorih. Pravili so, da ostanejo v mestu do deset dni, ker se bodo vršile velike vojaške vaje v okolici.

Prj Katinkini mami sta bila nastanjena dva častnika: bataljonski poveljnik major Mika in njegov adjutant nadporočnik Kóvač.

Katinka je bila vsa srečna. Gódlilo ji je, ko je videla, da se je celo starejši gospod major razvnel v mladeniškem ognju in da porabi vsako priliko, da malo pokramlja z njo; da je mlademu in lepemu adjutanju zmešala glavo in da tudi drugi častniki, ki so prihajali po službenih opravkih k svojemu poveljniku, postajajo nemirni ob njenem pogledu, da jo gledajo kot začarani in čud se zopet odhajajo; ko je opazila, da je ta in oni, odhajajoč pri vrtnih vratih, pogledal nazaj in se stresel v prijetno-nemirnem drgetu, ko so se v tistem trenutku srečale njegove oči z njenimi...

Vsa zadovoljna je nekoč stekla v svojo sobico, se postavila pred veliko zrcalo in se začela ogledovati.

„Še sem lepa!“ je vzkliknila naposled.

„Lepa kot angel in vabljava kot solnce!“ se je oglasil adjutant, ki je nenadoma vstopil.

„Vi ste me zalezovali! To ni lepo, gospod nadporočnik!“

„Oprostite! Videl sem vas, vrata so bila odprta in tako sem vdrl v vašo sobo — ne-povabljen.“

„Dobro! Toda obljubite mi, da me ne boste nikoli več tako prestrašili!“

„Ne huduj se, golobica moja! Saj vem, da je tvoja jezica samo — navidezna. Čutim, tu v svojem srcu čutim, da ne moreš biti name huda...“

Ni imela časa, da bi mu odgovorila. Hitro je stopil par korakov naprej, strastno potegnil Katinko na svoja prsa in ji s poljubi zamašil rožna usta. Deklica se ni branila, in v stenskem zrcalu je nastala tisti hip prekrasna slika, slika dveh mladih objemajočih in poljubljujajočih...

V tem je zadonel zunaj majorjev glas, adjutant se je naglo odtrgal iz objema in iz-

ginil iz sobice, Katinka pa je zopet stopila pred zrcalo in si popravila razmršeno frizuro.

Tiste dni je trpel nesrečni kadet, kot le more mlad zaljubljenec trpeti. Prihajal je samo takrat, ko častnikov ni bilo doma, pa še takrat Katinka ni bila tako prijazna in dobra z njim kot ponavadi. Vse je dobro videl in vedel, kaj se godi, in zaljubljen človek ponavadi vidi še več, kot je v resnici, ali pa je popolnoma slep.

Katinka se je sicer izgovarjala, da mora biti prijazna s častniki, ki stanujejo pri njih, da pa ni v nobenega zaljubljena — a vse to razburjenega mladeniča ni moglo pomiriti. Grozil ji je, da se bo ustrelil, ali pa da si bo naredil kaj drugega, ker tako ne more živeti več. Prosil jo je, na kolenih jo je prosil, naj ima usmiljenje z njim, ki jo v resnici ljubi, in naj se ne meni z onimi, ki se samo norčujejo iz nje.

Katinka ga je pobožala po licih in poljubila na lase. Obljubila mu je vse, kar je zahteval, toda on ji sedaj ni verjel več.

Ko je nastal večer, se je priplazil kot plaha zver v bližino njenega vrta in opazoval. Bolet mu je trgala srce, ko je slišal njen glas in spoznal njen zadovoljni smeh. Pre-

torej naša lastna krivda. Vendar pa koroških bratov ne smemo pozabiti. Sicer so se ob plebiscitu izrekli v večini proti nam, toda danes so mnogi teh zakleplencev že zopet zavredni Slovenci, ko vidijo, da Avstrija ni držala obljub, danih za časa plebiscita.

* **Ljudsko vseučilišče v Celju** je pričelo zopet s predavanji. Te dni je predaval g. Šimnic o Babiloniji nekdanj in sedaj. Prihodnje predavanje obravnava alkoholizem. Taka ljudska vseučilišča bi se morala ustanoviti po vseh večjih krajih, ker se s tem v najizdatnejši meri širi med ljudstvom prosveta. Vendar pa je ljudstvu treba predavati najprej o stvareh, ki so mu najbolj potrebne, tako n. pr. o zdravstvu, ki je pri nas še v mnogih ozirih španska vas.

* **Kako plačuje prometno ministrstvo delavce.** Prometno ministrstvo išče 250 delavcev za gradnjo železniške proge Pribudič-Knjin, med njimi tudi profesioniste, ter jim ponuja 3 do 3½ dinarja plače na uro. Tako varčujejo na koži delavstva. Naj varčujejo rajši na lastni koži. Če si poslanci in ministri odtrgajo polovico plač, še lahko udobno živijo, dočim delavci s takimi mezdami, kakor jih ponuja prometno ministrstvo, absolutno ne morejo izhajati. Radikalska vlada pa res čuti socialno.

* **Jadranska banka in mezde njenega pomožnega osebja.** Jadranska banka je imela dovolj denarja, da je dvakrat preplačala bivšovo tiskarno in da z ogromni stroški vzdržuje v Sloveniji glasilo NRS, toda nima denarja za svoje pomožno osebje, ki je za to draginjo naravnost mizerno plačano. Ker se naši radikali toliko hropijo, kako socialno čutijo in kako oni zastopajo z vnemo delavske interese, naj to tudi pokažejo v praksi. Teorija in praksa sta seveda dve različni stvari. Jadranska banka kot pokroviteljica slovenske radikalije bi že morala teorijo izvajati v praksi. No, mogoče se pa držijo dr. Azmanovega naziranja, ki ne mara za delavce in jih noče imeti v stranki, ki je ustvarjena le za veleposestnike in bogatine. Se jim ni treba bati, da bomo rinili v radikalijo.

* **Pomiloščenje vojakov.** V ministrstvu za vojsko in mornarico se pripravlja ukaz o pomilostitvi vojaških kaznjencev, ki bo podpisan na dan prestolonaslednikovega krsta.

maknil se je v svojem zaklonu in se prestrašil lastnega šuma in sence. Ali hotel je biti še bliže, da bi še bolje videl in slišal. In videl in slišal je dosti. Žalostno je povsili glavo in plakal. Vročica solza je padla na pomečkano, komaj dihajočo travo ob meji. Naslonil je glavo na trdi zid in mrmral: Sedaj pač ne misli name, ko je srečna v objemu drugega!

Kar je skočil pokonci in z odločnimi koraki hitel okoli vrta. Pred vratci je postal, kot bi se zopet pomišljal, ali naj vdere na vrt in ubije s strelom onadva, ki sta mu ukradla dušni mir, in sebe, da napravi enkrat za vselej konec svojemu trpljenju, ali naj pusti vse skupaj in odide domov. V tem trenutku je zaslišal, da so se zaprla vrata na verandi. Na vrtu je nastala grobna tišina.

Še malo je prisluhnil; nato je previdno odprl vrtna vratca, šel po prstih skozi vrt in ustavil pred klopico pod hruško, kjer je tolikrat sedel z njo in kjer je pravkar sedela z drugim. Sedel je in se naslonil na hruško. Divje misli so mu rojile po glavi. Ko se je ozrl proti zaprtemu oknu, se mu je zdelo, kot da se mu nekdo reži izza stekla... Zagrabil je za samokres in krepko stisnil mrzlo morilno orožje. Toda roka mu je omahnila in pobegnil je z vrta, kot bi ga bilo postalo

* **Nečuvven škandal.** V zadnji številki našega lista smo poročali o razmerah, ki vladajo v opekarni v Borec pri Križevcih. Navedli smo, da je ravnatelj Drago Seliškar zapretel dvema delavcema, da jima dá iz njunega stanovanja iztrgati vrata in okna, ako se ne izselita. Že to kaže ravnatelja v skrajno slabi luči. Vendar nismo mogli verjeti, da je zmožen kaj takega tudi v resnici storiti. Ker se A. J.-u. ni posrečilo najti stanovanja, da bi se rešil oblastnega klerikalnega nadležneža, ga je zadelo dne 1. t. m., kar mu je ravnatelj obljubil. Sneli so mu iz stanovanja vsa vrata in niti prizanegli njegovemu 4½ meseca staremu otroku (!), ki je na ta nečuvveni način izpostavljen mrazu in poginu. Primanjkuje nam besed, da bi mogli primerno oceniti tako sirovost. Poudarjamo samo to, da ima tovarna še dosti praznih prostorov na razpolago. Radi popolnosti omenimo le še to, da je A. J. bil odpuščen iz službe brez vsakega vzroka, ne da bi morda kaj zakrivil. Končno bodi povedano tudi, da Drago Seliškar ne spada na to mesto v nobenem oziru, zlasti ker ni kot bivši financar niti na pol strokovno izobražen. Prepričani smo, da se bo Delavska zbornica z vso strogostjo zavzela, da se prav pošteno obračuna z njim in da se pokažejo vrata njemu ter da izgine za svojim «slavnim» prednikom klerikalcem Reichom pred sodišče, kamor edino spadajo on in vsi njegove vrste ptiči. Prihodnjč se spomnimo tudi načelnika Mavriča. — Bz.

* **Delavsko zavarovanje v Bolgariji.** Delovni urad bolgarskega ministrstva za trgovino, industrijo in delo je dovršil načrt delavskega zavarovanja za slučaj nezgod in bolezni.

* **Kaplanov bo primanjkovalo.** V prvi letnik mariborskega bogoslovja so stopili letos samo štirje kandidati.

* **Težka nesreča v srbijanskem premogovniku.** V premogovniku v Aleksincu so podzemeljski plini zadušili 10 delavcev.

* **Strašne razmere v Nemčiji.** Vrednost nemške marke je padla pod vrednost sovjetskega rublja in je torej danes najslabša valuta na svetu. Zaradi tega od ure do ure sunkoma naraščajo cene živilom, ki jih je za tako slab denar, ki stalno izgublja na vrednost, vrhu

vsega še prav težko dobiti tudi za visoke vsote. To najbolj čutijo revni sloji, ki trpijo veliko pomanjkanje. Hleb kruha stane v Nemčiji po zadnjih vesteh 110 milijonov mark, danes je že gotovo dražji. Danes računajo v Nemčiji le v milijonih. Posledica takih razmer so revolucionarna gibanja, stavke in izgredi, ki so zlasti v industrijskih krajih na dnevnem redu. Obenem pa se poraja tudi nevarnost od strani pristašev starega režima, od monarhistov, ki bi radi zavzeli vladu v svoje roke in zopet postavili Viljema nazaj.

* **Same revolucije.** V Nemčiji so nemiri, v Bolgarski je izbruhnila prava krvava revolucija proti sedanji vladi, toda je bila zadušena. Sedaj javljajo, da so tudi v Portugalski izbruhnilo resni nemiri, ki bodo gotovo tudi zadušeni s krvoprelivanjem. Še se ni prelilo med vojno dovolj krvi.

* **Umor rudniškega paznika.** Na Senovem pri Rajhenburgu je bil pred kratkim pred tamošnjo rudniško kantino zaklan rudniški paznik Labacher. Zločin se je izvršil v poltemi. Labacher je dobil globok sunek z nožem pod rebra in je bila vsaka pomoč izključena. Aretirali so nekaj rudarjev, vendar še morilca niso izsledili.

Državna borza dela. Pri vseh Državnih borzah dela v Ljubljani, Mariboru, Ptuj in Murški Soboti je iskalo v tednu od 23. do 29. septembra 1923. dela 275 moških in 133 ženskih delovnih moči. Delodajalci so pa zahtevali 323 moških in 107 ženskih delovnih moči. Posredovanj se je izvršilo 149. Promet od 1. januarja do 29. septembra 1913. izkazuje 37.167 strank, in sicer 17.037 delodajalcev in 20.130 delojemalcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 11.107. — **Dela iščejo:** Pri Državni borzi dela v Ljubljani: vrtnarji, steklar, kamnosek, kovači, kleparji, železostugarji, stavbeni in strojni ključavničarji, zlatar, elektromonterji, mehaniki, mizarji, kolariji, žagarji, sedlarji, krojači, čevljarji, knjigovezi, peki, mesarji, zidarji, vodovodni instalater, tiskarski strojnik, strojniki, kurjači, trgovski sotrudniki, ekonom, ekonomski pomočnik, delovodja špirtuoznih izdelkov, predelavec za izdelovanje drož, gradbeni risar, risar narodne ornamentike, poslovodja lesne stroke,

strah pred tistim čudnim, režečim se obrazom...

Drugi dan Katinka ni tajila, da je bila ponoči z adjutantom na klopici pod hruško, opravičevala pa se je, da ni bila niti trenutek sama z njim, da je bil navzoč tudi gospod major in da je tudi mati zdaj pa zdaj prišla na vrt. Kadet ji je sicer skušal dokazati nasprotno, toda ona je trdovratno vztrajala pri svoji trditvi.

„Tebi se meša, ker hočeš, da si videl, česar nisi videl, in da si slišal, česar nisi slišal!“ mu je rekla nazadnje nejevoljno, in kadetu je bilo skoro žal, da jo je razžalil.

Ko je odhajalo vojaštvo in ko so se poslavljali častniki, je bilo Katinki težko pri srcu, kadetu pa se je odvalil kamen s prsi, kajti sedaj ni imel več tako nevarnih tekmecev in tako blizu. Zadnji tedni njegovih počitnic so mu bili zopet tako lepi kot prvi. Ali na žalost so mu potekli prehitro. Prišel je dan, ko se je moral ločiti od Katinke tudi on. Težko mu je bilo slovo in šele v tujini, med drugimi ljudmi in med drugimi razmerami se mu je polagoma ohladilo vroče srce.

* * *

Kmalu po kadetovem odhodu je začel prihajati v njeno hišo trgovski nastavljenec Milan Slepce, ki je že dolgo obračal svoje poglede za lepo Katinko, ki si pa do sedaj prav za prav ni upal poskusiti svoje sreče. Bil je trgovsko naobražen mladenič, lepe zunanosti, prijazen in ljubezniv. Vsak ga je imel rad, kdor ga je poznal. Kot sin bogatih staršev je nameraval v kratkem otvoriti lastno trgovino in ozreti se mu je bilo treba po družici. Katinka bi bila zanj kakor nalašč. Lepa je in bogata in hčerka ugledne trgovke, si je mislil.

Najprej se je skušal prikupiti njeni materi. Ta je bila takoj vsa navdušena zanj in je prigovarjala svoji hčerki, naj bo pametna, češ, da nje ne bo imela vedno in da si bo slednjč vendarle morala izbrati moža. Katinka je bila dobra in prijazna z njim, na možitev pa ni mislila.

„Rada vas imam kot fanta, kot moža vas pa ne bi marala imeti!“ mu je rekla nekoč čisto odkritosrčno.

„Jaz pa potrebujem žene in ne ljubice!“ ji je odgovoril in se prijazno poslovil.

(Dalje prihodnjč.)

kontorist praktikant, trgovski potnik, skladiščniki, nadzorniki delavcev, solicator, pisarniške moči, sluge, hišniki, vratarji, čuvaji, vajenci, vzgojiteljice, prodajalke, kontoristinje, restavracijske blagajničarke, natakariče, šivilje, gospodinje, delavke, vajenke itd. — Pri Državni borzi dela v Mariboru: hlapci, dekle, gospodinje, viničarji, majarji, oskrbniki, drvarji, rudarji, vrtnarji, komnoseki, kovači (za orodje in podkovski), kotlarji, stavbeni ključavničarji, mehaniki, urarji, mizarji, kolarji, usnarji, sedlarji, tapetniki, krojači, šivilje, perice, čevljarji, brivci, knjigovez, mlinarji, peki, slaščičarji, mesarji, natakariči, natakariče, blagajničarke, kuharice, laborant, dimnikar, tesarji, skladiščniki, strojniki, tovarniški delavci, tovarniške delavke, sluge, trgovski sotrudniki, prodajalke, kontoristinje, trgovski uradniki, pomožni delavci, delavke, sofer, kočijaži, pisarniške moči, vzgojiteljice, vajenci, vajenke itd. — Pri Državni borzi dela v Ptuj: ekonom, gozdar, lovec, viničarji, hlapci, rudarski nadpaznik, rudar, lončar, ključavničarji, mizarji, kolarji, sedlar, krojači, čevljarji, klobučar, knjigovez, mlinar, pek, slaščičar, mesar, laborant, strojniki, kurjač, vratar, trgovski sotrudniki, skladiščnik, dninar, voznik, pisarniška moč, bolničar, frizerka, natakariče, prodajalke, sobarice, služkinje, blagajničarke, strojepiske, kontoristinje, vajenci, vajenke itd. — Pri Državni borzi dela v Murški Soboti: krojači, trgovski pomočniki, ključavničarski vajenci itd. — V delo se sprejmejo: Pri Državni borzi dela v Ljubljani: starejši strojni ključavničarji, kotlarji, kleparji, mizarji, žagarji za vodno žago, žagarji za venecijansko žago, žagarji gateristi, žagarji, izdelovalci gamaš, čevljarji, čevljarji delovodje, ščetar, klobučar, mlinar, mesar, sodavičar, pleskarji, zidarji, potnik za kravate, kavarniška natakariča, kuharice, služkinje, perice, vajenci, gozdni delavci. — Pri Državni borzi dela v Mariboru: hlapci, dekle, viničarji, drvarji, rudarji, vrtnarji, obratovodja kovaške obrti, kovači za orodje, kovač za kose, podkovski kovač, kotlarji, kleparji, železostugarji, ključavničarji za tehtnice, mizarji, kolarji, lesni strugar, sodarji, gateristi, slikarji, jermenar, čevljar, mlinar, mesar, zidarji, dimnikarji, krovci za strehe, sluge, vajenci, šivilje za perilo, vzgojiteljice, varuške, služkinje kuharice, sobarice, blagajničarka, podnatakariča, vajenke za šivanje perila itd. — Pri Državni borzi dela v Ptuj: pristav, viničarji, hlapci, rudarji, vrtnarji, lončar, kovači, kolarji, sodarji, pletarji, sedlarji, jermenar, čevljar, hišni hlapci, dekle, kuharica, sobarica, služkinje, vajenci raznih strok itd. — Pri Državni borzi dela v Murški Soboti: mizarji, navadni delavci itd.

Organizacijski vestnik.

Seja glavnega odbora se vrši v sredo 17. t. m. ob 20. uri v tajniških prostorih v ljubljanskem Narodnem domu. Vabljeni so vsi odborniki iz zaupniki ljubljanske in spodnješišenske organizacije. Udeležba obvezna. — Predsednik A. Merljak.

V pouk in zabavo.

O LETOŠNJI JESENSKI MOŠKI MODI.

Neki praški list je prinesel svojčas izpod peresa svojega sotrudnika nastopno šaljivo razmotrivanje o jesenski moški modi:

„Imel sem intervju s svojim krojačem in potem s svojo denarnico glede nove jesenske

mode, kajti jaz sem mož, ki se rad oblači po novi modi. Tako sem torej hotel poizvedeti, kako naj se to jesen oblečem.

Oba razgovora sta me prepričala, da pride po pisani in karirani moški modi sedaj na vrsto — zakrpana. Najpriljubljenejša bodo krpe na kolenih in komolcih, pa tudi na tistem dehu hlač, na katerem se navadno sedi, bodo krpe zelo v veljavi. Kot visoko elegantno se bo smatralo to, če bodo krpe iz istega blaga, kakor je obleka. Razume se, da si bodo kaj takega mogli privoščiti le premožnejši sloji. Zato je treba paziti samo na to, da se izogibljemo prekričecih barv in se držimo kolikor mogoče diskretnih temnih krp. Kar se hlač tiče, bo stala moda v znamenju „razcefranih hlačnih koncev“ na obeh hlačnicah. Seveda ni neobhodno potrebno, da si damo hlačne robove „razcefrati“ pri krojaču, ker se to itak samo zgodi, ako hlače dalje časa nosimo.

Kar se perila tiče, zlasti nogavic in robocev, bo jesenska moda zahtevala „prozornost“. Samo, da ne bo več priljubljeno perilo z malimi, sistematično urejenimi luknjicami. Nova moda daje prednost večjim luknjam, in sicer v umetniško-fantastičnem neredu. Pri nogavicah se bodo nosile luknje najrajši na petah. Seveda se ne bo smela ta moda pretiravati. Nekaj manjših lukenj bo učinkovalo na vsak način koketno in prijetno. Kdor bo nosil prevelike luknje, se bo smatral za gizdalina.

Strast, s katero se je naš ustvarjanja nezmožen vek posvetil antiki, se izraža tudi v modi. Zlasti antikvarični zimski površniki, klobuki, kravate in čevlji bodo splošno priljubljeni, čeprav njihova starost ni nikdar tako velika kakor pri pohištvo in umetniških predmetih. Pri modi je človek prisiljen, celo predmete, ki niso več stari nego 8 do 10 let, smatrati za „antiko“; toda, saj se lahko tolažimo s tem, da je pristen patiniran, 10 let star zimski površnik, še vedno dragocenejši, nego čisto nov sedanji proizvod...

Začetki rimske strahovlade.

(Nadaljevanje.)

V ostalem tudi ne glede na to, kako že sama ta navedba Jezusovih besed pobija tudi vse navedbe o Petrovem prvenstvu, ne nahajamo nikjer razen v omenjenem evangeliju po Matevžu niti besede o tem prvenstvu Petrovem. Nasprotno najdemo često, kako Jezus Petra graja radi nerazsodnosti, silovisti in bojazljivosti. Celó, ko ga Peter — o priliki nekega razgovora o nevarnosti, v kateri se je nahajal Jezus — opozarja, naj se čuva, mu odvrne Jezus ljuto: «Beži od mene, satan! Ti me ljutiš, ker ne misliš na to, kar je božje, nego kar je človeško!» (Matija, gl. 16, pogl. 22. in 23.) Znano je, kako je Jezus Petru, ko se je ta junačil, dejal: «Prej nego zapoje petelin, me boš trikrat zatajil!» s čemer je vsekako — a tudi povsem pravilno, ker se je tako tudi res dogodilo! — dal Petru svedočbo o njegovi plašljivosti, potem, kako je Peter navalil z golim mečem na vojake, ki so zgrabili Jezusa ter v svoji gorečnosti odsekal Malhu uho in ga je Jezus grajal: «Vtakni svoj meč v nožnico, ker kdor prijemlje za meč, bo tudi od meča poginil.» Ako pa se vzame, da mu je Jezus gornje besede: «Ti si Peter itd.» rekel tudi zato, ker ga je nazval Mesijo, tedaj so te besede že davno prej zaslužili Janez Krstnik, Andrej, Filip in Natanael, ki so ga enako poviševali nad druge ljudi.

Čudno je pa vsekako, da se navedene Jezusove besede nahajajo samo v evangeliju po Matevžu, dočim jih niti Marko niti Lukež niti Janez ne navajajo, čeprav bi tudi oni morali vedeti zanje; da jih je Jezus zares rekel, bi jih brezdvomno tudi zabeležili, dočim drugače navajajo gotovo vse isto, kar navaja tudi Matija.

Medtem so te besede Jezusove v protislovju z onimi njegovimi besedami, katere je izrekel vsem apostolom, ko se jim je prikazal po vstajenju: «Sprejmite duha svetega, komur bosti (vi) odpustili grehe, mu bodo odpuščeni, komur jih (vi) ne odpustite, mu bodo zadržani.» (Janez, gl. 20., pogl. 22. in 23.) Isti zmisel se nahaja tudi pri Matevžu (gl. 18., pogl. 18.), čeprav z drugimi besedami. Ali tudi ne glede na to, da je težko verjetno, da bi Jezus mogel biti tako nedosleden, je znano, da niti sam Peter ni nikdar zahteval kako posebno mesto v cerkvi, niti so mu ga ostali apostoli kedaj priznavali. Peter je bil sicer izredno zaslužen za uresničenje jeruzalemske občine, ali to so bili delali tudi ostali apostoli drugje, baš kakor so tudi ti delali enake čudeže kakor on. A da ga niti ostali svet ni smatral za višjega od ostalih, dokazuje dejstvo, da je judovski kralj Herod, ko je začel preganjati kristjane, dal ujeti najprej Jakoba in ga usmrtiti (gl. 12., pogl. 12.), a šele potem Petra, katerega je samo zaprl v temnico. Vsekakor je torej istina, da je Herod smatral Jakoba za važnejšo osebnost nego Petra, kar bi gotovo ne bi bil storil, če bi bilo kaj znano o gornjih besedah Jezusovih.

(Dalje prihodnjič.)

Tovariš, ali si že plačal članarino? Če nisi, stori takoj! Ali si kaj prispeval za tiskovni sklad „UNIJE“?

Manufakturna zaloga

Ivan Gabrič

Maribor, Vetrinjska ulica 2

nudi po najnižjih cenah manufakturno blago, kakor vsakovrstno in najboljše blago za ženske in moške, nadalje vsake vrste platno za perilo, druke, kretone, svilene rute, cefir, hlačevine, sploh vse potrebščine za krojače in šivilje.

OSET ANDR., Maribor

trgovina z deželnimi pridelki
Aleksandrova cesta 57. Telefon 88.

Zaloga sena, slame, ovs, koruze, zdroba, krompirja, opeke, galice, sadja, lesne volne, drv, premoga, cementa itd.